

УДК 687.01

**ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ЗОРОВИХ ІЛЮЗІЙ
ПРИ ПРОЕКТУВАННІ ОДЯГУ**

С.С. МАТВІЙЧУК, М.П. БОКОЧ
Мукачівський державний університет

Різне розташування ліній костюму у поєднанні з декоративними елементами, які можуть бути представлені на поверхні форми геометричними фігурами, кольором, орнаментом, призводить до виникнення певних ілюзорних ефектів. У дизайн-проектванні, особливо на стадії пошуку гармонійної об'ємно-просторової форми костюма, доцільно вміти грамотно використовувати зорові ілюзії як важливий технічний засіб [1].

Ілюзія – це спотворене сприйняття предметів реальної дійсності [1].

Зорова ілюзія – безпосереднє зорове враження, яке не збігається з іншими видами сприйняття цього предмета і з усією сукупністю наших знань про нього. Залежно від причин виникнення розрізняють три види зорових ілюзій: фізичні, фізіологічні, психологічні. У моделюванні одягу застосовують здебільшого фізіологічні та психологічні ілюзії, оскільки вони пов'язані саме з оптичним сприйняттям кольору, напрямків ліній, кутів, величини, форми. В залежності від співвідношення з силуетом виділяють 3 групи (принципи) ілюзій в одязі: подібності, контрасту, протиріччя.

Оптичний ефект сприйняття змушує помилятися, не дає реальної оцінки об'єкта. Зорові ілюзії сприйняття форми предметів простору і предметів у просторі виникають на психологічному рівні переосмислення дійсності в головному мозку людини [2].

Авторами обрано для дослідження застосування в одязі оптичних ілюзій, що пов'язані з помилкою зорового сприйняття об'єктів: їх кольору, величини, форми, віддаленості та ін. Зір людини не несе об'єктивної інформації про реальні характеристики та якості конкретного предмета. Складні колірні поєднання не сприймаються об'єктивно, звідси і виникають зорові колірні ілюзії. Існує й ілюзія оцінки простору: відстань, глибина простору оцінюється за рядом ознак: зображення ближче розміщених предметів частково накладається на зображення, які знаходяться за спостерігачем. З віддаленням предметів від ока зменшуються їх розміри, рельєфність їх форми, різниця тіней на поверхні, насиченість кольорів. Виникає залежність сприйняття зображення об'єкта від фону, на якому він знаходиться. На формування зорового образу та зорових ілюзій впливає також характер зображення об'єктів.

В даному випадку зорові ілюзії розглядаються як головний засіб композиції костюму, кінцева мета якого візуально змінити суб'єкт, або дати «прикрашену», «помилкову» інформацію про нього.

За результатом дослідження колекцій одягу сучасних дизайнерів авторами виділено чотири напрямки використання зорових ілюзій в одязі:

- візуальне виправлення недоліків фігури;
- відвернення уваги від недоліків шляхом підкреслення переваг;

- внесення в костюм яскравого акценту;
- створення цілісного художнього образу.

За результатом аналізу роботи відомих дизайнерів було встановлено найпоширеніші варіанти зорових ілюзій, що застосовуються у проектуванні костюма:

1. ілюзія сприйняття кольорів;
2. ілюзія сприйняття геометричних форм;
3. ілюзія сприйняття ліній, смуг;
4. ілюзії, викликані комплексною дією всіх елементів.

Авторами розроблено пропозиції щодо застосування різних варіантів ілюзій в одязі для досягнення бажаних ефектів сприйняття жіночих фігур завдяки поєднанню кольорів, малюнку (смужки, клітинки), фактури матеріалів та конструктивно-декоративних елементів. Це дозволить жінці наблизитись до модного еталону фігури без реальних змін самої фігури та досягти гармонії у сприйнятті себе. Особливо це актуально для нетипових фігур.

Наступним етапом роботи було поставлено завдання систематизувати отриману інформацію щодо видів зорових ілюзій в одязі та результату їх застосування, з метою розробки нових ексклюзивних ідей для колекції молодіжного одягу. В результаті запропоновано систему, що включає в себе три варіанти проектування одягу:

- асортимент одягу та їх силуетних форм;
- конструктивно-декоративні елементи;
- декоративні елементи та оздоблення.

Отже, на основі існуючих знань про закони зорових ілюзій та принципи їх використання при проектуванні одягу, було розроблено рекомендації щодо надання бажаного помилкового сприйняття одягу в цілому. Розроблено систему моделей молодіжних комплектів, де кожна модель втілює вирішення певного завдання щодо гармонізації фігури. Надалі зорові ілюзії планується розглядати більш широко, пов'язуючи їх з такими засобами композиції, як форма, членування, асиметрія, ритм, композиційний центр та ін.

Література

1. Т.О.Бердник. Моделирование и художественное оформление одежды: Учебное пособие. – Ростов н/Д: Феникс, 2001. – 352 с.
2. Бердник Т.О. Основы художественного проектирования костюма и эскизной графики учебн. пособие [для студ. высш. и ср. спец. уч. заведений] Т.О. Бердник. – Ростов-на Дону. Феникс, 2007. – 319 с.
3. Беляева-Єкземплярская С. Моделирование одежды по законам зрительного восприятия / С. Беляева-Єкземплярская. – М.: ГИЗЛЕГПРОМ, 1934. – 117 с.